

БЮЛЕТИН

Културно-информационен център на българското малцинство
“Цариброд” – клон Босилеград

Година 1. Брой 11. Януари 1999 година Безплатен екземпляр

БЮЛЕТИН

Основател и издател: Гражданско сдружение Културно информационен център на българското малцинство “ЦАРИБРОД” Димитровград, Площад на освобождението № 8.

Редакция: Иван Николов, Радко Стоянчов и Александър Димитров.

Адрес: Ул. Маршал Тито № 15, 17540 Босилеград, тел./факс: 017/78 – 254.

Главен и отговорен редактор: Иван Николов.

Самоотричане от отговорността

Иисус му казва: истина ти казвам, че днес, в тая нощ, преди петел дважд да пропее, ти три пъти ще се откажеш от Мене. (Евангелие от Марка 14.30)

Новогодишното интервю на босилеградският соц-лидер г-н Васил Такев в “Братство”, е едно от най-безочните неща които някога съм прочел в живота си. Никак не ме учудва, че общината ни се намира на едно от последните места в Сърбия щом като с десетилетия ни управляват хора с такива “високи” морално-политически и “креативни” качества. Учудва ме цинизма на човека който има наглостта публично да говори и да гледа в очите своите сънародници след като им нанесе такава непоправима вреда по времето на своето управление. Всъщност, нищо не ме учудва. Г-н Васил Такев е достоен представител на местната олигархия която в алчния си ламтеж за пари, власт и насилие е готова да стъпче всички нравствени и цивилизационни ценности.

Интервюто започва с думите: “Аз като българин...” Какво значение има това? Българи са били и Левски и поп Кръстьо. Но единият е национален герой, а вторият – предател. Там е разликата. Не се съмнявам, че историята ще сложи на мястото му и г-н Васил Такев който “като българин” по времето на своето славно кметуване изхвърли българският език из училищата и с това ни обрече на сърбизиране и в крайна сметка на изчезване от етническата карта на Балканите.

Коментирайки политиката на България във връзка с предоставените въздушни коридори на НАТО, г-н Такев казва: “...в този смисъл и аз си задавам въпроса защо и в края на тоя век ръководството на България прави грешки в отношенията си с Югославия и Сърбия...” (И аз си задавам въпроса кои ли са тия грешки? Да не би България да е завладяла някои сръбски земи? И.Н.) И по-нататък: “Тук съществува и една нелогичност: как, от една страна България уж се грижи за българите в Югославия и Сърбия, които предимно живеят край югославско-българската граница а от друга, си позволява над главите и селищата на същите тези българи и други граждани да прелитат чужди самолети и да избиват хора”.

Да, има голяма нелогичност – но в думите на г-н Такев. Защото българите и другите граждани на СРЮ не са пряко застрашени от самолетите на НАТО, а от войната в Косово. Намесата на НАТО доведе до споразумението Милошевич-Холбрук, което ако не предотврати, то поне отложи кръвополитието на Косово. Защо България непременно трябва да е виновна заради мирните си

инициативи, нали и г-н Такев казва, че проблемите на Косово трябва да се решават по мирен начин? Реалната опасност не идва от от “грешките” на България, а от липсата на истинска демокрация в Сърбия в която редовно да се подменят и албанските и сръбските политици оказали се неспособни да изнамираат мирни и цивилизовани решения за проблемите на Косово.

В интервюто си г-н Такев казва: “Българското малцинство не се самоотрича”, а на друго място: “От учебната 1987/88г. досега само един родител изказа желанието си детето му да се учи на български език” Кое от двете изказвания е точното? И продължава: “Точно е, че аз бях председател на ОС когато се въведе експериментално двуезично обучение. Това стана след всестранно разискване в училищата, научните институции и местните общности в които гражданите непосредствено се изясниха как да се провежда обучението. Основната цел на всички беше обучението да стане възможно по-приемливо за учениците, от една страна, и да се изнамерят форми как българският език като майчин още по-качествено да се изучава и запазва, от друга (...) Всичко е направено по воля на населението и в съответствие със Закона за основните училища...”

Да, точно е че българското малцинство не се самоотрича. Отрече го една група лъжепатриоти по времето на управлението на г-н Такев след “всестранни” разисквания зад затворени врати и то главно на пиршествата в босилеградския хотел, в шумната компания на една “агнешка” бригада в която бяха зачислени всички по-видни муцуни от тогавашният комунистически елит в общината и с неогласната подкрепа на висшите партийни ешелони от Републиката. Те бяха убедени, че българският език “по-качествено ще се изучава” ако се редуцира на два часа седмично, но после училищният инспектор по български Пене Димитров беше изритан в едно далечно село за да няма кой да надглежда дали и тия два часа се прилагат на практика.

Днес “всичко е направено по воля на населението”. Питам се, смял ли е някой да прояви истинската си воля докато г-н Такев и неговата компания имаха реалната мощ да уволняват и назначават всекиго по свое усмотрение?

Отделен е въпросът на какво основание беше подложено “на всестранно разискване” едно конституционно право което не подлежи на разискване? В коя друга държава общините имат правото да отменят конституционни права? А закона на който днес се позовава г-н Такев беше гласуван едвам след пет години, през 1992г. Това ли е нашата свободна воля?

Тази воля не можа да се прояви дори и в неговата партия когато “няколко души”, вероятно поради бремето на съвестта си, предложиха да се направят малки промени в полза на българският език. Общинските акули веднага започнаха да се самоизяждат, а г-н Такев отново пое социалистическото кормиле, вероятно от страх да не се изнесе мръсното бельо на лице.

Колко цинично днес звучат думите му, че били търсени “форми българският език по-качествено да се изучава?!” Истината е че някой “отгоре” му беше пошепнал тази идея, а той я пое, защото тя му даваше изгледи за изгодна политическа кариера, защото презираше българският език който в тогавашната му представа беше синоним на изостаналост, варварство, простация и великобългарски шовинизъм, защото сляпо вярваше в югославянството и безсмъртието на Тито, защото сръбският език в ушите на парвенютата звучеше някак си “по-културно”, по-лоялно и никои не можеше да ти каже, че си българин –нещо, което беше почти обидно. Всъщност, със сръбският език босилеградските комунисти тогава избиваха комплексите си на малоценност и компенсираха пред обществото липсата на знания и лична култура.

Но уникалният експеримент направен по времето на управлението на г-н Васил Такев понизи и обезличи българското малцинство като единствено малцинство в света което “доброволно” се отказва от езика си. Впоследствие, всички ние станаме предатели и родоотстъпници защото такава беше волята на нашите управници. Така поколебани в същността си на свободни хора, ние станаме удобни поданици които могат да се мачкат от страна на всяка власт. Последствията ще се чувстват десетилетия напред.

Заради този “експеримент” се появи цяло едно национално движение в нашето малцинство. Заради този експеримент настанаха сериозни разминавания в югославско-българските отношения. Заради този експеримент беше застрашен международният престиж на Югославия която никак не успява да докаже, че това не е направено без съгласието на висшите власти и умишлено. И накрая, заради този експеримент Генералното събрание на ООН-е гласуваше пет резолюции с които Югославия се осъжда за систематично нарушаване на правата на българското малцинство. Вредата беше огромна.

А ползата? Какво спечели нашето малцинство от всичко това? Това е същественият въпрос. Да сме станали по-умни, по-богати, по-свободни? В крайна сметка, само политическата кариера и вероятно

банковата сметка на г-н Такев е целият резултат от гаврата с националните чувства на българското малцинство.

В интервюто си г-н Такев казва още, че причините за сегашното слабо икономическо положение на общината била “недостатъчната активност и творческа дейност на кадрите”. Комунистът Такев все още си мисли че кадрите решават всичко. Никакви кадри не могат да задвижат политическите цехове строени по времето на неговото управление. Просто защото пазарните закони не се подават на партийните директиви. За съжаление.

В оценките си за работата на КИЦ “Цариброд”, г-н Такев казва, че то било от интерес на ония които правят вреда на малцинството и които в сдружението печелят пари. Всъщност, ако в сдружението имаше чак толкова пари колкото си мислят босилеградските клюкарки, едва ли някой можеше да попречи на г-н Такев да го оглави, а и вредата сигурно щеше да е много по-голяма. Съществения въпрос тука не е в това, че КИЦ “Цариброд” се подпомага от България, а къде отиват стотиците хиляди динари одрани от гърба на нашия беден данъкоплатец за финансиране на общинския културен център в Босилеград който се занимава с насаждане на сръбска култура сред българското население. КИЦ “Цариброд” никога нямаше да бъде формиран ако Културния център в града поне отчасти се занимаваше с културата на българското малцинство. В тежнението си непременно да говорят на сръбски и да приличат на сърби, “културните деятели” вулгаризираха до гротексност и сръбската култура която в тяхната интерпретация се изчерпва с тананикане на “турбо-фолк” песнички.

В едно демократично общество е нещо най-нормално управляващи да дават отчет за своята работа пред обществото. Ние никога няма да станем демократично общество все докато не се научим да искаме сметката за поведението на ония, които минаваха границата с тонове горива и стотици хиляди дойч-марки в куфарите си по време на ембаргото, а ни етикетаха като националисти и предатели докато ние носехме български книги и вестници. И които днес отнемат покрива над главите на беззащитни жени заради това че били “опозиционерки”, докато синовете им гниеа в окопите на Вуковар. Докога поведението на компромитирани политици ще служи за модел на лоялност и патриотизъм?

Когато проработи еничарският синдром

Отговаряйки на въпроса на журналистката на “Уошингтън пост” дали Босна може да се запази или след време ще бъде разделена между Сърбия и Хърватско, югославският президент Слободан Милошевич отговори: “Доколкото бъдат добре интегрирани в региона, ще имат нормални условия да развият собствената си страна. Моят политически подход е, че трябва да премахнем всички пречки в стопанството в целия регион, както направихме това преди две години с Македония. Премагнахме митата, след което се стигна до радикално увеличение на стокообмена между СРЮ и Македония. Това няма никаква връзка с интеграцията на държавите. (...) Започнахме дори разговори за премахване на митата и с България. Никога не сме имали предвид да се обединим с България. Но ако отменим митата, ако се отворим, в условията на пазарната икономика всяко едно предприятие ще има повече простор за маневри да се възползва от предимствата на пазарната икономика. Трябва много да се работи върху това да бъдем много повече регионално интегрирани. Това ще направи инфраструктурата, нови автомагистрала, нова железница, нови комуникации и всичко друго, а хората имат една и съща цел – да живеят спокойно и в благоденствие. (...) Това ще е визията на Балканите (...) Това е нещо, което укрепва мира и насърчава хората да не се чувствуват изолирани и затворени на една малка територия. Ако всичко е свободно и отворено, тогава не е важно къде са границите”.

Изявлението на президента Милошевич, който при това е и председател на управляващата СПС, задължава всички граждани на Югославия и особено членовете на СПС. Но съобщението на ИО на СПС в Димитровград от 12. 01. 1999г. публикувано във в-к “Братство” от 15. 01. т.г. е в пълен разрез с проевропейската насоченост на думите казани от президента Милошевич. Само да припомним, че заради подобни проевропейски изказвания от страна на ДСБЮ преди шест години, ДСБЮ беше наречен “най-голям враг на малцинството”. Но това е друга тема.

Във всеки случай съобщението на димитровградските социалисти няма нищо общо с цитираните думи на президента Милошевич. Ако един малък концерт на който една малка част от гражданите на Босилеград и Димитровград имаха възможността да чуят българска песен, може да послужи за

такъв злъчен националистически излив на димитровградските социалисти, тогава тяхната визия за бъдещето на Балканите е направо ужасяваща. Само безнадеждни националисти могат да търсят “политически конотации” в обръщението “скъпи сънародници” които “майката родина не ги е забравила”. Според тях, България трябва да се обръща нас със “скъпи торлаци и шопи”, които освен топонимията, трябва да си забравят още и фамилията имена и майчиният си език. И тогава вече на Балканите ще зацаруват мир и благоденствие. Ако това беше формулата за бъдещето, тогава президентът Милошевич щеше да я приложи и към сърбите в Босна. От цитираният отговор, и от цялото интервю на “Уошингтън пост” се вижда че “майката родина” никак няма да изостави и забрави сърбите от другата страна на Дрина. Този принцип очевидно не се отнася за българите в Сърбия.

Основна цел на сдружението КИЦ “Цариброд” е да тачи и развива културата на българското малцинство в Югославия и да свързва и запознава културите на двете страни. Димитровградските социалисти очевидно са против това. Те се оплакват, че България не иска да сътрудничи с официалните общински центрове за култура и другите институции с “голяма традиция”. Но как да сътрудничи когато екипът на Драган Колев не може да чуе една българска песен или хоро в Димитровград.

И “Коледния концерт” и случаят “Зорница” са достатъчно показателни в това отношение. Никой не им е виновен заради това, че те не могат да овладеят еничарските си комплекси и отвращението от българската култура. Ако България тръгне да сътрудничи с общинските центрове за култура в Босилеград и Димитровград, които се занимават с насаждане на сръбска култура сред българското население – тогава това би било равно на национално предателство. Кой национално отговорен български политик може да приеме като нормално когато например радио Босилеград излъчва стопроцентова програма на сръбски език сред 98% българско население? Да не посочвам други, още по-драстични примери.

Обвиненията, че КИЦ “Цариброд” се занимавал с политика са твърде тенденциозни и пресметнати на постигане на евтини ефекти. Ако може да се нарече политика нашето настояване да опазваме българският език сред българското население, да изграждаме културата на демократичното общество и европейският начин на мислене и поведение, да допринасяме за разбирателството и сътрудничеството между България и Югославия но на стабилни и трайни основи, да насърчаваме политическия диалог между политическите сили в нашето малцинство и т.н. – тогава ние наистина се занимаваме с такава “политика”. Всеки който се бори против такава “политика” е обладан от балканските националистически бесове на миналото.

Истинският проблем е в това, че такава “политика” разобличава ония консервативни политици които в миналото и днес съзнателно работиха срещу националните интереси на българското малцинство, под мотото за “борба против всички видове национализъм” в интерес на “югославянството и братството и единството”. Активистите на тази политика осъществиха значителни привилегии, но политиката им претърпя неуспех и доведе до разпадане на държавата. По-късно, в процеса на демократизацията, комунистите смениха партията си, но не и политическите си становища. Асимилационната политика сега вече не се води в името на югославянството, а направо в името на сръбството.

С поражението на националистическите блянове и афирмацията на евро-интеграционните процеси които рано или късно ще ни апсорбират и нас, българското малцинство ще получи нови условия за всестрано развитие. Но това значи поражение на ония сили, които профитираха в миналото за сметка на заслугите в асимилационната политика. Това значи, че привилегиите, обществените постове, академичните титли, написаните книги, апартаментите и всичко друго придобито за сметка на сляпата правоверност и борба срещу интересите на малцинството трябва да се доведе под въпрос, а носителите на тази политика да се изправят пред съдилищата на историята тъй като те винаги са били извън обхвата на редовните съдилища.

Какво щеше да се случи ако шефът на димитровградските социалисти Драган Колев беше сърбин и беше направил на някое сръбско малцинство това което направи на българското? Вероятно щеше да бъде прогласен за национален предател за всички времена. И с право. Интересите на Югославия налагат тя днес да се откаже от лошите услуги на изслужените “торлаци” с неизлечими еничарски комплекси. Югославия днес повече от всякога има нужда от честни, свободомислещи и достойни хора които на дело искат да работят за създаване на една нова държава в която нейните граждани няма да имат нужда да се отказват от идентичността си за да доказват някаква лъжлива “лоялност”, но които просто ще бъдат “лоялни” защото им се уважават човешките и национални права. Ако вече

съдбата ни е предопредила да бъдем национално малцинство, а интересите на Сърбия налагат тя да ни признае като такова, тогава трябва да бъдем национално малцинство на свободни и достойни хора които изпълняват задълженията си и искат да им се спазват правата. И тогава Сърбия и Югославия могат да се ползват с нов имидж в света, имидж който ще открие нови пътища към модерна просперираща Европа. Но това са пътища за свободни и достойни хора, а не за смачкани поданици с робски манталитет.

(извадки)